Organi Komiteti markaziji partijaji komunistiji (ʙ) Uzʙekiston

Орган Центрального комитета коммунистической партии (б) Узбекистана

На местно-еврейском языке

Proletarhoji amomi dunjo, jak şaveton!

BAJROQI MIHNAT

APREL
14
Corşamʙe
soli 1937
№ 80 (1851)

ovetho voçiʙand, ki ʙo usuli nav kor kunand

ançida ʙuromadani Konstitutsi- i stalini dar şahr va qişloq ta- ijoti ʙuzurgi faəolijati sijosiji əsro ʙavuçud ovard. Konstitu- a dar peşi xalq hamaji ʙuzurgiji arhoji sotsializmro jela mekunad ixtijor, doniş, initsiativaji əo- ro ʙaroji soxtani çaməijati ko- isti ʙa gūştini insuna moʙili- ija mekunad.

Protsesi çosusho, diversantho va araijorandahoji japoniju-neme- ji trotskisti, ki onho dar mamla- ti mo kapitalizmro az nav ʙarpo rdani şuda ʙudand, hamaji mih- tkaşhoji dilsofro ʙa davri parti- i Lenin—Stalin ʙoz ʙaquvvattar jvasta kard.

Dar hamaço mo dar zindagoniji sijji mamlakat, nazar to ʙa al- qt, harakati ʙoz faəolonatar qism iftani raʙociho, kolxozciho va eligenthoji əodiro meʙinem. In rakat peş az hama ʙa tarafi taş- oti rafta-rasidagi əomavi—ʙa ta- i Sovetho majl mekunad.

Hozir dar hamaji mamlakat maç- hoji plenumhoji Sovethoji muzo- i, oʙlasti, rajoni va şahri guzaş- istodin. Faəolijati deputatho dar plenumho ʙutun kalonast va in- esi sajlovkunandaho ʙa on ple- mho az hama vaqt dida zijodtar urgast. Dar plenumho fakthoji lo əoqiʙ mondani kori soveti va ronkunihoji qūpaltarini demo- atijaji sotsialistiro rūjikor karda a istodast.

Dar kitoʙcaji «Vazifahoji navʙa- i Hokimijati soveti» Lenin cunin vistagi hast:

«Dar ʙoloji taraqi dodani taşki- i Sovetho va Hokimijati soveti t naomada kor kardan lozim me- ojad. Harakati majdaʙurzuaziji nhoji Sovethoro ʙa «parlamentci- jo, az tarafi digar, ʙa ʙjuro- tho gardondani şudan mavçud t. Ba muqoʙili in gūştin girifta, maji clenhoji Sovethoro dar sar- rikuni qismi əamali giriftan çalʙ rdan darkorast».

In vazifaji leniniro ʙisjor va ʙis- rahʙarhoji Sovetho faromūş kar- . Onho na faqat ʙa harakathoji jdaʙurzuaziji dar xususi onho nin ʙarhazar kardagi zarʙa na- din, ʙalke ʙo hamaji əamalijoti d ʙa deputatho va ʙa xudaşon roji ʙa «parlamentcihoji» az saj- vkunandaho dur şudagi va talaʙu rkorihoji mihnatkaşhoro namedo- stagi gaştan madad rasondin.

Dar Sovethoji az tarafi haminxel arlamentciho» sardori karda me- dagi, talaʙi lenini—hamaji clenho- Sovetro ʙa kor dar qismgiriji əa- ali çalʙ kardan—içro karda naşu- st. Baçoji on «maçlishoji farmon- ʙandaji» aparathoji Sovetho, qa- rhoji «pursida halkuniji» prezidi- mho jo hato farmondihihoji xudi ishoro çori karda şudast. Dar lispolkomi Maskov kor to ʙa ha- n daraça rasidast, ki dar şūəʙa- protokoliji Sovet korkuni max- monda şudast, in korkun har z ʙa maşina savor şuda, ʙa nazdi nhoji prezidium rafta, ʙa taki rorhoji «pursida halkuni» onhoro st monda megiriftast.

Hoçati gap zadan ham nest, ki min tariq hal karda şudani ma- laho ʙo fahmişi ʙolşevikiji kori legiali jagon əaloqa nadorad. amin taçriʙaji rahʙarhoji Sovet- ro hozir dar maçlishoji plenumho taijan nodurust donista şuda is- dast. Amo az jak taraf harakatho- nodurusti prezidium jo rajisi So- tro notūqri donistan, az tarafi gar, hamaji kori Sovetro əaniq vofiqi talaʙhoji imrūz az nav xtan darkorast.

Halakaj hozir dar xususi in ma- la harakati ʙutun nodurust va no- lşevikona mavçud ʙudagiro farq rdan qin nest. Haminxel rahʙar- ho hastand, ki onho ʙa masalaji navsoziji kori Sovet saʙr karda todan xohiş dorand.

— Sajlovhoji nav meşavand,— gūjand onho,—sostavi navi So- tro sajlov mekunand va ana hamum qt kor ham ʙo usuli nav meravad.

Az inxel sançişho lovşavi va kūh- parvariji majdaʙurʙuaziro didan ʙonast. Sajlovkunandaho, ki əati- kuniji onhoro haminxel rahʙarho ren medihand, inro çudo tez va xe- huşjorona ʙa jodi onho medihand.

Amo haminxel rahʙarhoje ham stand, ki onho az aznavsoziji ha- iqiji kor xudro ʙo coraʙinihoji mahmijat xalos kardani mexohand. nazdiki dar plenumi oʙlispolkomi vanūv nojiʙi rajisi oʙlispolkom roljūv suxan karda, ʙa plenum eformaji kalontarini» dar ispol- m guzaronda şudagiro maəlum rdast. Az imrūz ʙa in çonib har zdanin ʙa sekretarho muroçiat karda, ʙa vositaji telefon tūpa- qri ʙo rajis Aggejov va nojiʙ Ko- ljūv gap zada metavonad. Ana maji «reforma» hamin!

Baəze rahʙarhoji Sovethoji Uzʙe- kiston ham ʙa hamin rah raftin. Masalan, dar gazetaji respuʙlikoni- «Pravda Vostoka», rajisi soveti Qūqond, Mirsajidūv az imrūz ʙa in çonib «gorsoveti Qūqond az grazdanho əariza qaʙul karda, şikojathoji onhoro dida meʙurojad» gufta vaseə maəlum kardast va ʙaroji in kor xudi ū, rajis Mirsajidūv, jak soəat vaqtaşro çudo mekardast!

Baəze rahʙarho az aznavsoziji haqiqiji hamaji kori Sovet xudro ʙo ana haminxel coraʙiniho xalos kardani meşavand.

Hozir dar zindagoniji sijosiji mamlakat gardişi kalontarin guzaşta istodast. Alhol az Sovetho ci talaʙ karda meşavad? Kori Sovethoro ʙo usuli nav az nav soxtan ci maəno dorad? In peş az hama ʙa əomaji sajlovkunandaho nazdik şudan, darkoriho, masalaho, talaʙhoji onhoro donistan, cixel zindagoni karda istodani raʙocij, kolxozci, inteligentro donistan va ʙa talaʙhoji onho ʙasarvaqtaş çuvoʙ doda tavonistan meʙoşad.

Soveti az əomaji sajlovkunandaho dur ʙudagi, idoraji ʙjurokratije hast, ki ʙa vuçud ovardani vazifahoji organi xalq ʙudani xud va ixtijori onro ʙuhda nameʙurojad. Lenin va Stalin zarurijati ʙo əoma əaloqaji rafta-rasidagi zic doştani Sovet, az tarafi Sovetho ʙa əomaji vaseəi mihnatkaşho taəlim doda şudani sanoəati ʙa gosudarstvo sardorikuniro cand karat nişon dodagi hastand.

Lenin dar sjezdi VII-umi partija cunin guftagi hast: «... Baroji mo ʙa sardorikuniji gosudarstvo az jak sar hamaji mihnatkaşhoro çalʙ kardan muhimast». In fikri xudro Lenin cand karat takror kardagi meʙoşad.

«Sovetho taşkiloti əomaviji hamaji mihnatkaşhoji şahr va qişloq hastand, navistagi hast rafiq Stalin.— In taşkiloti nopartijnij meʙoşad. Sovetho ifodaji tūpa-tūqriji diktaturaji proletariat hastand... Sovetho əomaji milioniji mihnatkaşhoro ʙo avangardi proletariat pajvasta mekunand».

In nişondodhoji Lenin va Stalinro ʙa jod ovarda, ʙa vuçud ovarda şudani onhoro əamalan sar kardan— kori sovethoro dar haqiqat az nav soxtan ana haminxel maəno dorad. Har deputatro ʙa faəolijat darovarda, sektsijahoji Sovetro ʙa harakat darovarda, onhoro ʙa kor kardan maçʙur karda, ʙa vajronkunihoji demokratijaji soveti qatəijan oxir mondan darkorast. Az rahʙarhoji Sovetho hozir faəolijati əomaro dastgiri kardan, ʙa davri sovetho taʙaqahoji navi vaseəi aktivro çamə kardan, in aktivro har rūz ʙa kori əamali tarʙija dodan talaʙ karda meşavad.

In ʙaroji ʙo usuli nav ʙurda şudani kor, ʙaroji dar haqiqat ʙa vuçud ovarda şudani vazifahoji tūpa-tūqriji xudro sar kardani har Sovet darkorast, jaəne Sovet dar ʙoʙati talaʙhoji hartarafa va to rafta zijod şuda istodagiji mihnatkaşhoji şahru qişloqro qanoəatʙaxş kardan qamxūri kunad. Sajlovkunanda ʙa kori Sovet az rūji suxanhoji xuşrūj va vaədahoji rahʙarho ne, ʙalke az rūji ʙaroji zindagoniro zijodtar madani, mihnatro zijodtar nafəanok kardan cixel gūştin giriftani Sovet, az rūji ʙaroji şarojathoji manzilçojiro ʙehtar kardan, ʙaroji maktaʙho, ʙaroji kasalxonaho, va ʙaroji hamaji cizhoji ʙa intereshoji əomaji vaseətarin daxl mekardagi cixel gūştin giriftani Sovet ʙaho medihad.

Dar ʙoʙati kori sovethoro zinda kardan roli deputathoji komunist xele ʙuzurg va çuvoʙgarinok hast. Az misolhoji Sovethoji Celjaʙinsk, Minsk va digaraş nişon dodan qin nest, ki ʙisjor deputathoji komunist voçiʙijathoji sovetiji xud, dar peşi sajlovkunandaho çuvoʙgar ʙudani xudro faromūş kardin va dar kori Sovet dar haqiqat qism namegirand. Baroji ʙa in oxir mondan vaqt rasidagi hast. Taşkilothoji partijagi voçiʙand, ki az inxel clenhoji partija çuvoʙ talaʙ kunand.

«Sovethoro zinda kardan, ʙepartijnihoro çalʙ kardan, ʙo ʙepartijniho kori partijnihoro sançidan»— vazifaji leninije ki on ʙojad ʙa tariqi xos ʙa içro rasonda şavad, ana haminxel meʙoşad. Sifati xarakternoki trotskistho va ʙarcixel duşmanhoji digari partija az əomaji xalq, ki ʙa xalq onho domi qulomiji kapitalistiro meʙijorand, tarsidan ʙud va hast. Mo, ʙolşevikho, az əoma nametarsem, cunki mo ʙa holati ʙo əomaji xalqi moro parvariş kardagi əaloqa doştanamo zūr hastem. Va ʙanuze ki in əaloqa ʙaquvvat hast, mo şikastnaxūranda hastem.

Qarorhoji Plenumi Komiteti Markaziji partija, doklad va suxani oxirini rafiq Stalin faəolijati sijosiji mihnatkaşhoji vatani moro ʙoz ʙalandtar meʙardorand. In faəolijati əomaro dastgiri kardan, kadrhoji navi milioniji aktivro ʙa sardorikuniji gosudarstvo hamroh kardan, korro haminxel soxtan darkorast, ki on ʙa talaʙhoji mihnatkaşho çuvoʙ dihad,—vazifaji muhimtarini Sovetho ana haminxel meʙoşad.

«PRAVDA».

DAR ITIFOQI SOVETI

BA PEŞVOZI ƏIDI 1-UMI MAJ

Dar zavodi parovozʙuroriji Kolomenak ʙo initsiativaji ʙrigadaji staxanūviji rafiq Jeroşkin ʙaroji ʙa əidi proletariji Jakumi maj naqztar peşvoz ʙuromadan corjakgiri revoç joft. Dar corjakgiri hama tsexhoji zavod hamroh şudand. Ba kolektivi tsexi naqzi programaji cormahaji korkardaʙuroreşro peş az mūhlat içro mekardagi ʙaroji dar kolonahoji avali demonstratsijaji Jakumi maj raftan huquqi əizatgin doda meşavad.

Matroshoji ispanijojiji ʙa Odesa afleʙun va limun ovardagi, ʙo şahr oşno şuda istodin. 7-umi aprel çavqijati matroshoji ispanjoji ʙa kolxozhoji nomi Postişev va nomi Liʙknexti rajoni Odesa omadand. Qismgirandaji zaftuzanamhoji ʙa nazdikiji Madrid şuda guzaştagi, gūştinʙari jeradorşudagi komunist Porua dar ʙoʙati mudofiəaji qahramoniji Madrid caqcaq kard.

— Dar Muzeji revoljutsijaji (Maskov) vistavkaji «Inqiloʙi dar Ispanija» xelo vaseə karda şudagijast. Se zali nav jela karda şud. Jaroqhoji ʙa holati askarhoji respuʙlikoni dar marti soli 1937-um dar fronti „Gvadalaxara zeridast karda şuda ʙa inço taqdim karda şudagi: vimpeli «Rotaji margi» italjani, patronhoji italjani, ūqporahoji ūqhoji dar Germanija va Italija soxta şudagi va digaraş interesi maxsusro ʙa vuçud meʙijorand.

—O—

Raʙocihoji pojtaxt ʙa əidi ʙajnalxalqiji proletariat—Jakumi maj—zafarhoji navi korkardaʙuroriro tajor karda istodin. Dar tsexho va ʙrigadaho ʙaroji programaji korkardaʙuroriro peş az mūhlat içro kardan corjakgiri revoç jofta istodast.

Dar zavodi elektromotoriji nomi Lepse kolektivi raʙociho va korkunhoji inzeneriju-texniki ʙa xud cunin voçiʙi girift, ki programaji cormahaji produktsijaʙuroriji zavodro ʙa du milion sūm ʙarzijod içro mekunad. Qaror karda şud, ki to omadani əid jak qator taklifhoji fojdanoki raʙocihoro ʙa vuçud ovarda, dar natiçaji on to 100 hazor sūm sarfa kardanro ʙa dast darovarda şavad.

Dar zavodi nomi Frunze masterho Krasavin va Gromakūv, staxanūvciho Şumajeva, Fedorūva, Muravjūva, Karaʙūva, Karpuxina, Rizevtsev va Isajev ʙa hamaji raʙocihoji zavod ʙo xati kuşod muroçiat karda, dar on cunin çeq mezanand, ki ʙa əidi Jakumi maj lojiqanda peşvoz ʙurojand. In xat avozdihihoji ʙaavçro pajdo kunond. Cunonci, ʙrigadirho rafiqho Ganderūv va Laşcenkūv ʙa xud cunin voçiʙi giriftand, ki normahoji navro 120 protsent içro karda, hamaji produktsijaro ʙa ʙahoji «əəlo» medihand.

Dar zavodi ʙaroji avtomoʙilu traktor asʙoʙhoji elektrisi meʙurovardagi (elektrokomʙinati nomi Kujʙişev) staxanūvciho raʙocihoji əoqiʙ memondagiro ʙa şefi giriftand. Dar ʙaəze tsexho qariʙ hamaji raʙociho ʙaroji normahoji navro xele naqz azxud kardan jaka ʙa jaka corjakgiri karda istodin. Brigadahoji ʙajnalmilaliji nomi Dimitrūv, nomi Telman, nomi Rakoşa ʙa xud cunin voçiʙi giriftand, ki plani jakmohaji korkardaʙuroriro ʙa 25-umi aprel içro mekunand va hamaji produktsijaro ʙe ʙrak medihand.

Dar zavodi «Mastjaʙart» dogovorhoji sotsialistiro ʙa tariqi əomavi sançida şuda istodast. Dar inço ʙaroji taçriʙaji naqzi kori staxanūviro ʙa digatiho guzarondan maktaʙhoji navi staxanūvi taşkil doda şuda istodin.

—O—

XARKŪV, 10 (UzTAG). Dar zavodi nomi Kominterni Xarkūv ʙa peşvozi əidi Jakumi maj coraʙinihoji naqz ʙa vuçud ovarda şuda istodin. Dar inço to əidi Jakumi maj az maktaʙhoji ʙesavodhoju kamsavodhoji nazdi zavod ʙudagi 400 odamro vipusk karda meşavad. Kinofestivali zavodi taşkil doda şuda istodast, ʙaroji ʙajanist va şaʙi xudharakatiji naqz konkursho guzaronda meşavand. 400 odam ʙa znacoki «Tajor ʙa mihnat va mudofiəa» imtihon medihad. (UzTAG).

Dar surat: ʙrigadiri ʙrigadaji 3-umi kolxozi nomi Kaganovic (rajoni Kalinin) rafiq **Sujen Mirzojūv** (dar mijona) dar xususi usuli rahmatūviji kor karda ʙuromadani paxta ʙa qatori clenhoji ʙrigadeş caqcaq karda istodast. Foto **Bugtaʙūv** (Sojuzfoto).

Ravişi korami ʙahori dar SSSR

Az rūji maəlumoti Narkomzemi SSSR, Narkomati sovxozho va Narkomati sanoəati xūrokvori, ʙa 5-umi aprel korami ʙahori dar SSSR ʙa 11 protsent içro karda şudagi hast. Dar majdoni 9 milionu 923 hazor gektar koram karda şudast, ki 8 milionu 881 hazor gektari onro kolxozho koridagi meʙoşand.

Nazar ʙa soli guzaşta tempi koram sust guzaşta istodast. Ba 5-umi apreli soli 1936-um dar majdoni 11 milionu 211 hazor gektar koram karda şuda ʙud, ki on 12 protsenti plani solonaro taşkil mekard.

Beştarini respuʙlikaho, muzofotho va oʙlasthoji Itifoq ʙa koram daromadagi hastand. Muzofoti Orçonikidze plani koramro ʙa 47 protsent, oʙlasti Donetsk ʙa 38 protsent, Dnepropetrūvsk ʙa 46 protsent, oʙlasti Odesa ʙa 45 protsent, Krim ʙa 44 protsent, muzofoti Azovu Darjoji Sijoh ʙa 35 protsent, respuʙlikahoji: Turkmaniston ʙa 40 protsent, Toçikiston ʙa 35 protsent va Uzʙekiston ʙa 35 protsent içro kardagijast.

—O—

Tempi rondanro ʙa avç kardan zarurast

XATIRCI. Kolxozi «Bolşevik» ʙa kiştu-kori ʙahori daromada, ʙa 5-umi aprel 66 gektar zamini paxta korida meşudagiro du marotiʙa ronda, ʙa rondani sejum daromadagijast.

Peş az rondan ʙa zaminho udoʙrenihoji mineraliju mahali doda şuda ʙud. Ba 31 gektar zamin udoʙreniji minerali va ʙa 40 gektar udoʙreniji mahali dodan,—jake az korhoji namunaviji in kolxoz meʙoşad. Dar inço suporişi putjūvkaji dujumi staliniro dar xususi udoʙrenidihi naqz ʙa əamal ʙurovardagi meʙoşand.

Zaminhoro traktor va plugi əaspaki qati ronda şudagi meʙoşad. Ba hamin mudat tamomi zaminhoji ronda şudagiro ʙorona karda şudagijast. Sifati kor karda ʙuromadani peş az koram naqz hast. Kolxozciho va kolxozcizanho 5670 kilogram cigiti uruqiro ham ovarda, toza karda mondagijand.

Plani korami qala va alafro kolxozi «Bolşevik» halakaj içro kard. 51 gektar qalaji ʙahori va 30 gektar alaf korida şud. Kolxozi «Bolşevik», ki on kolxozi fermahoji hajvonotparvarinok hast, ʙa in kor naqz diqat monda, avqotvoriji hajvonotaşro tajor karda mondagi meʙoşad.

Garcande kolxozi «Bolşevik» to 5-umi aprel hamin qadar korro guzaronda ʙoşad ham, amo ravişi rondani zaminhoji paxtakoriji on sust meʙoşad. Dar in vaqt kolxozi «Bolşevik» az digar kolxozhoji rajon xelo əoqiʙ monda istodast. Dar rajon ʙisjor kolxozho rondani corumro ʙa avç darovardagijand, amo kolxozi «Bolşevik» rondani sejumro hole ham tamom nakardast. Fahmidan darkorast, ki muvofiqi putjūvkaji dujumi stalini koramro az 20-umi aprel der namonda tamom kardan darkorast. Baroji in tempi rondanro ʙa avç darovardan zarurast.

M. Qandinūv.

Vaxtaji staxanūviji jodkirdi Sergo Orçonikidze

NAMANGON. (UzTAG). Dar arteli peşqadami kosiʙiji «Revoçija» vaxtaji daʙrūzaji staxanūviji jodkirdi Sergo Orçonikidze guzaronda şud.

Hamaji 60 nafar kosiʙhoji dar cahor korxonaji artel kor mekardagi dar vaxta qism girifta, ʙajni 10 rūz namunahoji ʙehtarini korro nişon dodand. Dar in rūzho jagon voqiəaji içro naşudani normaho rūj nadodast.

Staxanūvciji tsexi ʙofandagiji 6-um Jusuf Mahmudūv ʙajni 10 rūz ʙaçoji normaji 63 metr, 148 metr şohivor ʙofta normaro ʙa 225 protsent içro kard. Staxanūvciho Mamadali Polvonūv, Otamirzo Salimūv va Çūra Mahmudūv normahoji xudro ʙa 190 protsent içro kardand.

*

Eksponataho ʙaroji vistavka

ANDIÇON. (UzTAG). Arteli kosiʙiji «Mihnat» dar Andiçon ʙudagi, ʙaroji vistavkaji umumiitifoqiji xoçagiji-qişloqi çomahoji ʙeqasaʙ, qalpoqhoji maşhuri custi, qalpoqhoji Marqeloniji «takdor» va rūjmolhoji şohiji mijonʙandi jūrmadūzi kardagi tajor kardagijast.

Hamaji cizhoji mazkurro mnogopromsojuzi Andiçon qaʙul karda girifta ʙa Toşkand, ʙa dida ʙuromadani komisija rohi kard.

*

BEHBUDI. Ustodhoji arteli ʙofandagiji «Itifoq»—Qodirūv, Xalilūv, Turaqulūv, Rūzijūv va Hakimūv ʙaroji vistavkaji umumiitifoqiji xoçagiji-qişloqi ʙeqasaʙ, oxun-aloca, ʙeqasaʙi farqonagi va salahoji ʙareşumi ʙofta tajor kardand. Hamaji eksponathoji mazkurro ʙa komisijaji respuʙlikoni rohi karda şud.

—O—

Dar sanoəatxonahoji mo

TOŞKAND. (Az muxʙiri maxsusi mo). 416 nafar raʙocihoji faʙrikaji kaloʙaresiji Komʙinati ʙofandagiji nomi Stalin ʙa maktaʙi taəlimoti texniki kaşida şudagijand. Raʙociho az in maktaʙ rūz ʙa rūz texnikadon şuda ʙuromada istodin.

Ba nazdiki az maktaʙi taəlimoti texniki 38 nafar raʙocihoro vipusk karda şud: 20 nafari onho ʙo ʙahoji əəlo, 15 kas ʙo ʙahoji naqz va 3 kas ʙo ʙahoji mijona maktaʙro tamom karda dar tsexho ustojona kor karda istodin.

Boz du grupaji digar darsi xudro to 1-umi maj ʙa oxir meraʙonad, ki az onho 70 nafar raʙociho kordonu texnikadon şuda meʙurojand.

A. Jishoqūv.

—O—

BUXORO. Arteli darzdūziji nomi Stalin plani kvartali jakumro peş az mūhlat ʙa 25-umi mart içro karda, ʙa maʙlaqi 350 hazoru 500 sūm produktsijaji xuşsifat kor karda ʙurovard, ki in 122.1 protsenti plan meʙoşad.

M. B.

*

SAMARQAND. Dar zavodi majoji № 2-um corjakgiriji sotsialisti va udarniki rūz ʙa rūz avç jofta istodast. Komunisthoji zavod in ʙa kor sardor şuda dar ʙoʙati ʙa içro rasondani plani kor namunahoji ʙehtarinro nişon doda istodin.

Cunonci: komunisthoji staxanovci rafiqho Jusupūv, Narziʙojūv va digarho plani korkardaʙuroriji xudro to 150 protsent içro karda, incunin dar vaqti kor ʙa raʙocihoji ʙa girdupeşaşon kor mekardagi jordam merasonand.

Z. N.

*

TOŞKAND. (Az muxʙiri maxsusi mo.) Bo harakati zanhoji korkunhoji inzeneriju-texnikiji Komʙinati ʙofandagiji nomi Stalin ʙajni zanhoji ʙa kor maşqul ʙudagiji raʙociho korhoji əilmiju madani guzaronda şuda istodast. Nazdi Komʙinat ʙaroji zanhoji xonaro savodnok kardan az du grupa əiʙorat maktaʙi savodʙurori taşkil doda şud, ki dar on 55 zan taəlim girifta istodast.

Ba nazdiki zanhoji raʙociho ʙa Komʙinat ʙa ekskursija omada ʙo vositahoji korkardaʙurori va kori raʙociho oşno şudand. Baəd az ekskursija ʙajni onho inzener Xudjakūv dar ʙoʙati taşkiloti „PVXO lektsija xonda dod. Zanhoji xona dar korhoji çaməijati qism girifta istodin.

A. J.

*

LENINOBOD. Baroji raʙocihoji komʙinati ʙareşumʙarori jak oşxona taşkil karda şud. Oşxonaji mazkur ʙa 3 smena kor karda hamaji raʙocihoji komʙinatro ʙa narxi arzon az xūrokhoji xuşsifat taəmin karda istodast.

R. Sulajmonūv

BAREŞUMI TIRAMOHI

Dar solhoji oxirin əilmu fan dar xususi hal kardani vazifaji pilatajorkuniji tiramohi,—jaəne dar vaqti tiramoh ham kirmcahoro ʙa harakat darovarda, pila giriftan kor karda istodast.

Qiniji in vazifa az ci əiʙoratast? Bargi daraxti tut avqoti jagonaji kirmi pila meʙoşad. Barghoji daraxti tut tiramoh nazar ʙa rūzhoji ʙahor daqalu ʙaxt hastand. Kirmi pila in xel ʙarghoro naqz namexurad. Az saʙaʙe ki andomhoji xūrok hazm mekardagiji kirmcaho unqadar murakaʙ nestand, avqoti xud va hato ʙargi tuti ʙahoriro onho faqat ʙa 41 protsent hazm karda metavonand.

Pilacihoji japon ʙa in ahvol dam meistand. Amo mo cunin hisoʙ mekunem, ki ʙaroji xūrokro hazm kardan ʙa kirmi pila jordam dodan darkorast: kore ki xudi on içro karda nametavonad, mo ʙojad içro kunem.

Protsesi xūrokhazmkuniji hajvonoti lunç mezadagi va kirmi pila asosan jakxel meguzarad, amo andomhoji xūrok hazm mekardagi ʙarxela hastand. Kirmi pila avqotro ʙa holati avtoliz tajor karda nametavonad, jaəne safedi, kraxmal, cizhoji ravqaniro ʙaədtar ʙo tartiʙi tez on meşudagi tajor mekunad.

Tiramohi soli guzaşta dar ʙoqhoji instituti əilmiji tahqiqkuniji „pilaciqiji Azijoji Mijona dar in ʙoʙat taçriʙa karda ʙudam.

Baroji ʙa kirmi pila ʙaroji cizhoji xūrokiji ʙargi daraxti tutro naqztar hazm kardanaş jordam dodan, man du xel usulro guzaronda ʙudam.

Jakumaş inki,—ʙarghoji ʙurida girifta şudagiro jak cand soəat ʙa duruni oʙi toza partofta monda meşavad. Vaqte ki ʙargho ʙa xud rangi kaʙudca megiriftand, protsesi avtoliz ʙa davri avali xud meguzaşt. Barghoji az duruni oʙ ʙurovarda şudagiro ʙaroji xūroki pila mūnfiəat ʙurda meşavad. Protsesi avtoliz ʙa duruni rūdaji kirm ʙa tariqi muqarari meguzarad.

Usuli kori ʙarghoji daraxti tutro tar kardan dar har xel şarojat mumkinast, amo onro maslihat dodan mumkin nest, cunki ʙa ʙargho mikroʙhoji kasali meovardagi caspida mondanaşon mumkinast.

Usuli dujum kamtar murakkaʙtar ʙoşad ham, az usuli jakum dida naqztar ʙa taçriʙa guzaronda meşudagi meʙoşad. Bargi daraxti tut ʙa duruni oʙi garmeş 50 gradus ʙudagi partofta meşavad va dar on 3—5 minuta nigoh doşta meşavad. Baəd az in kor ʙarg mulojim va toza meşavad. Bargro ana hamin xel kor karda ʙuromadan imkonijat medihad, ki ʙargi rafta-rasidagi daqali tiramohiro kirmi pila mexūrdagi meşavad.

Pilahoje ki mo onro ʙa holati taçriʙaji ʙo usuli nav avqotdihi giriftem, jakʙarduji pilaji muqarari hastand. Hama kirmhoje ki ʙa holati usuli navi xūrokxūri parvariş karda şuda ʙudand, dar vaqti ʙa pila pecidani xud az kirmi (muqararij() kontroli 2,6 ʙaroʙar kalon ʙudand. Pilaji ʙo usuli nav girifta şudagi, az pilahoji muqarariji vaqti tiramohi du ʙaroʙar vazmin ʙudand. Baroʙari hamin girdaki ʙareşumiji pila ʙutunaş naqz ʙud.

Dar vaqti az ʙargi tuti tiramohi ʙa kirmhoji pila avqot dodan, ʙarghoji şoxcahoji çavonro nakanda, ʙalke ʙarghoro əaniq az xudi şoxaho cinda giriftan darkorast va agar ne, mo ʙaroji avqotvoriji vaqti ʙahorro futur meravonem.

Hamin xel asosho hastand, ki pilahoro ʙo hamin usul tajor kardan, hosiloti pilaji vaqti ʙahorro ham xelo ʙaland mekunad. Amo avqotxūroni əuhdaʙarojiro talaʙ mekunad. Az nazoratkuni muqarar karda şudagijast, ki taraqqijoti kirmi pila az cand davrho meguzarad: aval kirm az davri daroşşavi guzaşta, ʙaəd ʙa davri farʙeh şudan meguzarad. Kirmhoro az ʙarghoji avtoliza karda şudagi ʙisjortar xūrok dodan, faqat dar vaqti farʙeh şudanaş ruxsat doda meşavad. Dar davri aval ʙa kirmho meəjoraş qati avqot dodan darkorast, agar ne, kirmi pila kasal şuda, noʙud meşavad.

Ba holati in usuli navi ʙa kirmhoji pila avqotdihiro ʙa tariqi vaseə çori kardan, ʙa nazdi mo perspektivaji kalon jela meşavad, ki dar xoçagiji pilaçigi gardişi zūr ʙa vuçud ovarda, hosiloti rafta-rasidagi ʙalandi pilaro ʙa dast darorem.

Profesor E. F. Pojarkūv.

Talaʙahoji sinfi ʙaland ʙojad sifatnok taəlim girand

MARƢELON. (Az muxʙiri maxsusi mo). Sinfhoji istiədojiji maktaʙi 3-umi jahudigiji şahri Marƣelon, ki dar onho peştar sifati taəlim ʙa daraçaji xele past ʙud, ʙa kori xud gardiş ʙavuçud ovardand. In xususan dar sinfi dujumi maktaʙ dida meşavad, ki dar corjaki sejum 94,3 protsenti talaʙahoji on darshoro hazm kardagijand.

Talaʙahoji sinfi 4-umi [illegible] maktaʙ (muəllimaş Tomor Rafoelūva) çihati taəlimgiri muvafaqijati az in ham zijodro ʙa dast darovardand. Dar in soat dar corjaki sejum 97,3 protsenti talaʙahoji in sinf darshoro hazm karda tavonistanaşon gavohi medihad. Umuman ʙa hisoʙi sinfhoji istiədojiji maktaʙ dar corjaki sejum darshoro 93,6 protsenti talaʙaho hazm kardand, ki in ʙa daraçaji qanoatʙaxş meʙoşad.

Sinfhoji istiədojiji maktaʙ ʙa kori taəlim az hamin saʙaʙ gardiş ʙa dast darovarda tavonistand, ki korkunhoji maktaʙ ʙa in sinfho naqz diqqat doda omada istodin. Kori əomaviju madani va pioneriji ʙajni talaʙahoji in sinfho dar maktaʙ guzaronda meşudagi xele naqz taşkil doda şudagi hast. Baroʙari hamin, sinfhoji istiədojiji maktaʙ az muəllimho naqz ihtijoç karda şudagi hastand, va az asʙoʙhoji taəlim ham onho kamʙudi nadorand.

Lekin, afsūs ki mo in ahvolro dar sinfhoji ʙalandi maktaʙ nameʙinem. Sinfhoji 5—6-umi maktaʙ candin kamʙudihoji kalon dorand. Onho xususan az muəllimho va asʙoʙhoji taəlim ihtijoç karda naşudagi hastand.

Az ʙoloji mavçud naʙudani muəllim dar sinfhoji 5—6-umi maktaʙ dar corjaki sejum az 30 soat zijodtar darsi taərix naguzaşta mondagi hast. Hato az ʙoloji muəllim Mūşejūv kasal şuda xoʙ raftan, ʙajni in corjak jak mah talaʙaho darsi geografija naxonda omadagi hastand. Ana hamaji in ahvolot saʙaʙciji kalone şud, ki sinfhoji ʙalandi maktaʙ natiçaji corjaki sejumi soli taəlimi halkunandaro ʙo ʙahoji xelo past çamʙast kunand.

Dar corjaki sejum sinfi 5-umi maktaʙ programaro içro nakard. Faqat 84,3 protsenti talaʙahoji on darshoro hazm kardagi hastand.

Sinfi 6-umi maktaʙ ham programaji taəlimro içro nakard. Va 10 protsenti talaʙahoji on darshoji xudro hazm kardagi nestand.

Dar sinfhoji ʙaland sifati taəlim in xel past ʙudan kamʙudiji mutlaq rah doda naşavanda hisoʙ meşavand. Sifatnok taəlim giriftani talaʙahoji sinfi ʙalandro ihtijoç kardan zarurast.

Kolektivi muəllimho, korkunhoji maktaʙ ʙojad dar in ʙoʙat durustak fikr karda, ʙa holati kamʙudihoji mavçudaji sinfhoji ʙalandro ʙarham dodan, dar corjaki oxiri sol ʙa kori taəlimi onho gardişi qatəi ʙa vuçud ʙijorand.

Baroji in ʙa maktaʙ jordami əamali rasondani gorONO-ji Marƣelon talaʙ karda meşavad.

N. F.

—o—

Talaʙaho az korhoji əomavi dur meʙoşand

ŞAHRISABZ. Dar maktaʙi 7-solaji jahudigiji Şahrisaʙz ʙajni talaʙaho kori əomaviju madani ʙa daraçaji xele sust guzaronda şuda istodast.

Biʙliotekaji nazdi maktaʙ ʙudagi ʙa talaʙi talaʙaho mutlaq çavoʙ doda nametavonad. On ʙaroʙari şkaf, stol, stul va digar ʙa hamin monand cizhoji darkori kam doştani xud, az adaʙijot ham durust ihtijoç karda şudagi nest. Ba hamin saʙaʙ talaʙaho az in biʙlioteka ʙa daraçaji xele kam munfiəat ʙurda istodin.

Dar maktaʙ ʙozihoji madani, şaxmat, şaşka, ʙiliard, fizkultura va digaraş ham durust revoç doda naşudagijast. «Smetaji maktaʙi mo namerasad»—gufta mudiri maktaʙ rahʙarhoji kruzokhoro az kor çavoʙ dodagijast.

Talaʙahoji maktaʙ az gazetahoji harrūza munfiəat namegirand. Cunki korkunho va muəllimhoji maktaʙ talaʙahoro ʙa gazetaho oʙuna nakardagi hastand. Baroʙari hamin az ʙiʙlioteka va az idoraji maktaʙ ham jagon nomer gazetaju zurnal jofta nameşavad.

Ana az hamin saʙaʙ ham talaʙahoji maktaʙ az ahvolu maəlumoti harrūza xaʙardor naşuda omada istodin. Onho xususan az ahvoloti ʙajnalxalqi xele kam xaʙardor meʙoşand.

Ş. D.

—o—

Ba imtihoni solona tajoriji lojiqanda meʙinem

SAMARQAND. (Az muxʙiri maxsusi mo). 27-umi marti hamin sol dar zali kaloni maktaʙi mijonaji 21-um konferentsijaji muəllimhoji şahri Samarqand şuda guzaşt. Dar on masalaji dar corjaki oxiri sol sifati taəlimro harçoniʙa ʙa daraçaji ʙaland ʙardoştan va ʙa imtihoni solona tajori didani maktaʙhoji şahr sançida şud.

Dar in ʙoʙatho nojiʙi mudiri gorONO rafiq Semanovskij doklad karda, vazifahoji korkunhoji maktaʙho va muəllimhoro jako-jak nişon doda guzaşt.

Dar konferentsija dar ʙoʙati vazifahoji ʙolangiro muvafaqijatnok içro kardan candin muəllimhoji taçriʙador ʙa muzokira ʙaromada gap zada, maslihathoji naqz doda guzaştand.

Dar oxiri kori xud konferentsija cunin qaror qaʙul kard, ki dar maktaʙho hamaji suporişhoji Narkomprosro durust içro karda, ʙa imtihongiri tajoriji lojiqanda dida, dar in ʙoʙat ʙa kamʙudihoji soli guzaşta rūj dodagi mutlaq rah doda naşavad.

R. Muloqandūv.

Tsexi kaloʙaresiji arteli trikotazʙuroriji «8-umi mart» xele peşrav şuda istodast. Dar in tsex şumoriși staxanūvcihō rūz ʙa rūz zijod şuda istodast.

Dar surat: staxanūvcihoji tsexi kaloʙaresi dar vaqti kor.

Tsexi peşrav

BUXORO. (Az muxʙiri maxsusi mo). Tsexi 31-umi faʙrikaji darzdūziji «Partsjezdi 16-um» xele peşrav meʙoşad. Dar tsexi mazkur corjakgiriji sotsialisti va udarniki naqz ʙa rah monda şudagijast, ki ʙa asosi on raʙocího hosili ʙalandi mihnatro ʙa dast darovarda, sohiʙi haqi kori ʙisjor şuda istodin.

Staxanūvciho va udarnikhoji peşqadami in tsex rafiqho Hananijo Pinhosūv, Iljojūva, Hajimūva, M. Pinhosūv va Sijūnūv dar mahi mart plani korkardaʙuroriji xudro to 257 protsent içro karda, har kadomaşon az 300 to 600 sūm haqi kor giriftand. In xel odamho dar tsexi mazkur ʙisjor hastand.

Mihnati staxanūvdastoriji raʙocího ʙaroji peşrav şudani tsex saʙaʙciji kalon şuda istodast. In tsex dar mahi mart ʙaçoji 728 hazoru 850 sūm ʙa maʙlaqi 802 hazoru 168 sūm produktsija kor karda ʙuromada, plani xudro ʙa 110,1 protsent içro kard.

Ba kori in tsex Mūşe Oqʙoşūv rahʙari mekunad. Ū ʙa kori xud qoʙilijatnok va ustuvorast. Oqʙoşūv hamcunin dar korhoji əomaviji tsexu faʙrika faəolona qism megirad.

Ja. Sijūnūv.

—o—

Kruzokho dar zavodi pūst

SAMARQAND. Dar zavodi pūsti №1-umi nomi Oxun-Boʙojūv kori Konstitutsijaji staliniro dastrasi raʙocího kardan ʙo qajrati zūr guzaşta istodast.

Partkomi zavod ʙa in kor 10 nafar komunisthoji kūhnaro moʙilizatsija karda, dar tsexu korxonahoji zavod 7 kruzok taşkil dodagijast. Dar kruzokho qariʙi 500 nafar raʙocího ʙo havasi kalon qism girifta, Konstitutsijaro taəlim girifta istodin.

Rahʙarhoji kruzokho Tavakalūv, Azimūv, Qodirūv, Maəsūv va digarho ʙa darsho tajoriji naqz dida, Konstitutsijaro ʙand ʙa ʙand maənedod karda, fahmonda istodin. Darsi jakum va dujumi Konstitutsija ʙo interesi kalon guzaşt.

Z. N.

Aəlocihoji taəlim

SAMARQAND. Dar maktaʙi FZU-ji nazdi faʙrikaji ʙareşumʙuroriji «Huçum» ʙudagi şumori aəlocihoji taəlim rūz ʙa rūz zijod şuda istodast. Onho hozir 45 nafar hastand. Dar har sinfi FZU az 5 to 10—12 nafar aəloci mavçudast.

Rafiqho Mişoel Jishoqūv va A. Ahmedūv aəlociji ʙehtarini in maktaʙ meʙoşand. Onho, ƣajr az darsi dar maktaʙ meguzaştageşon, az vaqti ʙekori xud fojda ʙurda dar xona naqz tajori mekunand. Dar natiçaji az hama darsho peşrav ʙuda, ʙa taəlimi joru çurahojaşon ham jordam merasonand.

Mūşe Nolonūv.

MTS-i Samarqand az kori ʙrigadahoji traktori xaʙar nadorad

SAMARQAND. Ba nazdi ʙrigadahoji traktoriji MTS-ho va traktoristhoji ʙa kori zaminroni maşƣul ʙudagi vazifaji kaloni çuvongarinok meistad. Rondani xuʙsifati cuqureş 25—30 santimetr meomadagi talaʙ karda meşavad.

In talaʙhoro ʙrigadahoji traktoriji Toşūv va Polvonūv, ki onho dar kolxozhoji selsoveti Tajloq kor mekunand, mutlaqo içro nakarda istodin. Sifati kori in ʙrigadaho ʙa tanqid kardan ham namearzad. In ʙrigadaho normahoji koriro içro namekunand. Hodisahoji traktorhoro 5—6 rūz ʙekor nigoh doştan ham mavçud hastand.

Mo dar inço jak cand faktu dastahoji rūj dodagiro nişon doda meguzarem. Avalaş inki, in du ʙrigada plani rondanro içro nakardand. Baçoji 310 gektar plani MTS muqarar kardagi 147 gektar rondagi hastand va hole inki dar selsoveti Tajloq majdoni paxtakori qariʙ 900 g tarro taşkil mekunad.

Az xususi kori sifataş pasti ʙrigadaho dar kolxozhoji «Uzgar «Şūro» va digaraş akt mondagi tand. Baçoji 25—28 santimetr toristhoji in ʙrigada, 15—18 metri ronda istodin.

Cor traktori ʙrigadaji Polvo az 22-umi mart to 1-umi aprel qat 35 gektar rondagi hastand. ʙi 10 rūz 4 traktor rūze 3,5 rondagi hastand, ki in ʙa har tr tor rūze jak gektari ham name ʙad.

Saʙaʙi asosiji in ʙetartiʙi hast, ki dar inço intizomi mih xelo sustast. Jak traktor dar xozi «Şūro» az saʙaʙi plug naʙudan 8 rūz ʙekor istodagijast. Toşūva P vonūv ʙoşand, dojim mastigarika megardand. Hamaji in ʙetartiʙih rahʙarhoji MTS-i Samarqand jagon cora nadida istodin.

S. I.

—o—

Traktorho ʙo dizelmotor

CELJABINSK. Zavodi traktorʙuroriji şahri Celjaʙinsk ʙa ʙurovardani traktorhoji dizelmotor doştagi meguzarad. Traktorhoji gusenicnije ki to alvaqt zavod meʙurovard va onho ʙo ravqani ligroin kor mekardand, digar ʙurovarda nameşavand. Şaʙi 1-umi aprel traktori oxirini ligroini az konvejer girifta şud. Az rūzi avali kori xud to alvaqt in zavod 69 hazoru 200 dona haminxel traktori ligroint ʙurovardagijast.

Hozir dar zavod tajorihoji ka çoniʙa dida istodin. Muvofiqi zavod dar mahi maj 200 dona tr tori dizelmotori va umuman dar li 1937-um 12 hazor dona hamin traktor meʙurorad. In trakto holati sūzokvoriji vazmin (ravqani jari) kor mekunad. In sūzokvori zar ʙa ligroin arzon hast. Dar maji tsexhoji zavod hozir traktorhoji dizelmotori qismath tajor karda istodin.

—o—

Kolxozi nomi Bauman avtomaşina girift

SAMARQAND. (Az muxʙiri maxsusi mo). Ba nazdiki ʙaroji kolxozhoji peşqadami rajoni Samarqand 13-to avtomaşinaji jakunimtonagi girifta şuda ʙud.

Gūştini davomdori dar soli 1936-um ʙaroji hosiloti ʙalandi paxta va digar koramho ʙurdagiji kolxozcihoji kolxozi nomi Baumanro ʙa nazar girifta, Rajzemvod ʙa kolxozi mazkur jakto az on avtomaşinahoji ʙorkaşoni dod.

U. Şimʙunūv.

—o—

Hamom dar kolxozi „Mevaji Oktjaʙr“

KARMINA. Cand vaqt peş kolxozi «Mevaji Oktjaʙr» əimorati hamomi 6-xonagiji xudro sar karda ʙud. Ba nazdiki əimorati hamomi mazkurro ʙa oxir rasonda, onro ʙa kor darovarda şud. Kolxozciho va kolxozcizanho, misli aval ʙaroji hamom ʙa şahr naraftа, az hamomi kolxozi xud munfiəat ʙurda istodin.

Ƣajr az in, kolxozcihoji digar kolxozhoji hamin selsovet ham ʙa hamin hamon omada istodin.

U. Boʙojūv.
E. Iljovujūv.

Durust kardani ƣalat

Dar gazetaji №67-umi «Bajr Mihnat» dar varaqi du ʙo sarlavh «Gūştin ʙaroji tarçimaji xuşi guftagi maqola cop şuda ʙud. A zatsi dujumi sutuni 4-umi in ma qolaro (az pojon) cunin xonda şa «Mumu Gerasimro har pagohi domanaş kaşida ʙedor karda, nazdi ū əaspi piri oʙkaşi ʙo ca lo dūstona zindagoni mekardag az laçomaş kaşida meovard».

✱

Dar çumlaji sejumi aʙzatsi duju mi (az ʙolo) sarmaqolaji gazeta № 76-umi mo darsʙazmkuniji talaʙahoji maktaʙi 26-umi Samarqand 96,4 protsent navista şudast, 93,9 protsent xonda şavad.

✱

Dar gazetaji №74, dar maqola «Konstitutsijaji stalini va vazifah kori muqoʙilidini», dar aʙzatsi rini sutuni dujum «Mahz az hamin saʙaʙ mo az gosudarstvo çudo karda tserkovro guzarondagi hastem» xo da şavad.

Baəd az Gvadalaxara

Ba zaftuzanami dar fronti Gvadalaxara şuda guzaştagiji az 8-um to 21-umi mart davom kardagi holekaj matʙuəoti çihon, cun voqiəaji kalontarini çangi Ispanija ʙaho dodagijast. Hato matʙuəoti reaktsioniji ʙurƶuaziji ʙa faşistho nazari nek doştagi ʙa iqrori kardan voçiʙ şud, ki respuʙlikonciho dar hamin zaftuzanam dar ʙoloji interventho va şūrişciho zafari kalon joftand.

Amo Gvadalaxara hamcunin nişon dod, ki quvati halkunandaji fronti faşisti dar Ispanija hozir askarhoji interventho şudagi hastand: «armijaji» general Franko ʙaş dumcaji onho meʙoşad. Agar to Gvadalaxara əomaji asosiji quvati zindaji fronti faşisti az askarhoji general Franko iʙorat ʙuda, va interventho asosan «jordami texniki» va dar ucastokhoji muhimtarin quvati navrohikuniro ihtijoç karda ʙoşand, amo hozir interventsija ʙa tariqi əomavi va rūjirost şudagi hast.

Ba munosiʙati hamin fakthoji asositarinro, ki onho zijod şudani quvathoji ʙa muqoʙili xalqi Ispanija rohi kardagiji interventhoro nişon medihand, ʙa xotir ovarda guzaştan [illegible] meʙoşad.

Holekaj az rūzhoji avali şūrişi faşistiji dar Ispanija sar şudagi faşizmi Italija va Germanija ʙa şūrişcihoji Ispanija jordami kaloni aslahagiji texniki va materiali merasond. Dar sentjaʙri soli 1936-um askarhoji italjan çazirahoji Balearro musaxar kardand. Baədi omad nakardani harakati çavali Madridro musaxar kardani şudan interventho aviatsijaji əomaviji xudro ʙa kor ʙurdand. Onho dar Madrid 940 havilro xaroʙ kardand, dahho hazor sokinhoji ʙemuhofizaro kuştand va jarador kardand.

Vaqte ki musaxar karda şudani Madrid ʙa qadar osoʙ naʙudan va qival karda şudani on kaşol jofta istodanaş maəlum şud, Italija va Germanija ʙa jordami general Franko dahho hazor [illegible] Ba Ispanija [illegible] interventho—qismathoji aviatsijagi, tanki, artilerijagi, zeniti va hato qismathoji pijodagard rohi karda meşavand.

22-umi dekaʙri soli 1936-um, vaqte ki masalaji «douʙrovoletsho» dar komiteti londoniji ʙa korhoji Ispanija daxlnakuni sançida şuda istoda ʙud, italjanho dar Ispanija jake jakʙora 6500 odam, amo 1-umi janvari soli 1937-um—ʙoz 400 hazor odam furovardand. Dar mijonaji mahi janvar ʙa Ispanija ʙoz 10 hazor nafar italjanho va hazor nafar nemetsho rohi karda meşavand. Dar fevral candin hazor nafar nemetsho va italjanho ʙo askarhoji general Franko dar huçumi corumi ʙa Madrid (zaftuzanami dar ʙoloji rūdxonaji Xarama şudagi) karda şudagi qism megirand. Askarhoji xuşkigard va havojiji italjan, ʙo dastgiri kardani floti jakşudaji italjaniju germani huçum karda, Malagaro musaxar mekunand.

20-umi fevral rizonomaji dar ʙoʙati ʙa Ispanija «douʙrovoletsho» rohikuniro manə kardan ʙasta şudagi ʙa quvataş medarojad. Ba xudi hamun vaqt, maəlum meşavad, ki quvathoji Ispanijaji respuʙlikoni zijod şuda istodin va ʙa şūrişcihoji Ispanija dar fronthoji vaseə palhm şuda raftagi zaftuzanam kardan to rafta muşkiltar şuda istodast. Armijaji respuʙlikoni xudaş ʙa huçum kardan medarojad; dar jak qator voqiəaho initsiativa dar frontho ʙa dasti respuʙlikonciho meguzarad. Ungoh Italija ʙo Germanija (guftuşunidhoji Mussolini ʙo Gering) əahd mekunad, ki roli otrjadi asosiro dar çangi ʙa muqoʙili Ispanijaji respuʙlikoni ʙurda şuda istodagi Italija ʙa xudaş megirad.

Az 28-umi fevral to 6-umi mart dar Kadiks korpusi sutuni italjani mefurojad, ki on soni dar zaftuzanami fronti Gvadalaxara qism megirad. Ba sostavi korpus cor divizijaji italjani doxil şudagijast, ki har kadomaş az 2—3 polki (gruppaji) tirparon, [illegible] har jak divizija—7—10 hazor nafar odam meʙoşad. Korpus ʙo artilerijaji polevoj, zeniti va muqoʙilitanki, ʙo tankho (ʙa har divizija ʙist tank), mototsiklhoji ʙronevi, avtomoʙilho (hazor dona avtomoʙil) va aviatsijaji zūri harʙi ihtijoç karda şudagi ʙud. Qismi ʙisjori askarhoji pijodagard, motorizatsija kunonda şudagi ʙud. Az rūji hisoʙothoji çudo ham kam şumoriși umumiji korpusi italjaniji dar zaftuzanami fronti Gvadalaxara qism giriftagi, az 30—40 hazor odam iʙorat ʙud.

Interventho in mazmun plani ʙa muqoʙili Madrid zaftuzanami nav ʙurdanro fikr karda ʙudand. Quvathoji asosiji respuʙlikonciho, jaəne askarhoji fronti markazi, ʙojad dar rajoni Madrid davr girifta meşudand. Baroji in maqsadro ʙa vuçud ovardan ʙa Madrid az samti şimol, şimolu-şarq, çanuʙu-ƣarʙ va ƣarʙ huçumi kontsentriki kardan peşʙini karda şuda ʙud. Zarʙaji asosi az Siguensa ʙa samti şimolu-şarq va şarq ʙa Gvadalaxara va Armunija zada meşud. Çavqijati zarʙadihandaji askarho az korpusi ekspeditsijagiji italjani ʙo sostavi cor divizija iʙorat şuda, va ʙo quvathoji kami şūrişcihoji Ispanija zijod şuda ʙud. Şūrişciho çanuʙtari Madrid dar fronti rūdxonaji Xarama, ʙa çoniʙi Arganda—Parales huçumi digari çidi kardani ʙudand. Muvafaqijat joftani on plan ʙa faşistho ʙaroji ʙa davri Madrid taxmin dar rajoni Alkala de Enares—Arganda doiraro zič kunondan imkonijat medod.

Baroʙari hamin çavqijati zūri interventho va şūrişciho ʙojad dar sektori Kordūva ʙa Pozoʙlanko ʙo qajrati kalon huçum mekardand.

Lekin interventho va şūrişciho noumed şudand. Plani huçumi nav ʙeasos ʙuromad. Çangouhdaʙuroji va ahvoli sijosiju moraliji askarhoji respuʙlikoni dar mudati cor mahi zaftuzanamhoji dar nazdikiji Madrid şuda guzaştagi xele zūr şuda ʙudand. Quvathoji şūrişcihoji Ispanija ʙoşand, ʙaroji huçumi korpusi italjani [illegible] dar nojaʙr, dekaʙr, janvar, fevral) ano qimat qaltodagi karda, askarhoji Franko, dar on çumla, qismathoji ʙehtarini ū—marokojiho va legionerhoji xoriçi qajrati huçumkuniji xudro tamoman sof karda ʙudand. Xususan zaftu-zanami dar rūdxonaji Xarama şudagi, ki dar onço qismathoji ʙehtarini general Franko dar haqiqat «kūfta şudand», quvati onhoro xele sust karda ʙud. Dar vaqti italjanho ʙa çoniʙi Gvadalaxara huçumro revoç dodanaşon çavqijati dar Xarama ʙudagiji şūrişciho ʙaroji huçum kardan qoʙilijat nadoştagi ʙuromad. Huçum mekunem gufta harakathoji sust kardagiji on ʙa holati respuʙlikonciho ʙeqiniji kalon şikast doda şudand. In hamaji umedhoji komandovaniji interventho va şūrişcihoro vajron kard.

Zarʙaji avalini nogahonaji korpusi italjani, ʙa qismathoji kamşumori respuʙlikonciho doda şud va on ʙaəzan muvafaqijat joft. Italjanho fronti askarhoji hukumatiro vajron karda, dar mudati se rūz (az 8-um to 11-umi mart) az Siguensa ʙa çoniʙi Gvadalaxara 30 kilometr ʙa peş daromada, ʙa fronti Xadrake—Valdearenas—Torixa—Briuega—Masegosa ʙuromadand.

Raxşi fronti korpusi huçum kardagiji italjani ʙurcake ʙunjod kard, ki ʙuki on nazdi Torixa, az Gvadalaxara ʙa samti şimolu-şarq 16 kilometr dur ʙud. Dar şarojati qariʙ mukamal qaval karda şudani Madrid rahi ʙa çoniʙi Gvadalaxara meraftagi cunin darvozaje ʙud, ki ʙa vositaji on Madridi qaval karda şudagi ʙo çihoni ʙeruna aloqa meʙast. Ana az hamin saʙaʙ zaftuzanamhoji ʙaroji Gvadalaxara şuda guzaştagi ahmijati kaloni strategi doştand.

Ahvoli respuʙlikonciho az hamin saʙaʙ vazmin şuda ʙud, ki şūrişciho ʙa jak vaqt az samti şimol—az Samosijera ʙa Bujtrago, az samti şimolu-ƣarʙ—ʙa Elpardo va az samti çanuʙu-şarq—dar fronti rūdxonaji Xarama ʙa çoniʙi Parales va Arganda ʙa Madrid huçumhoro sar kardand. [illegible] respuʙlikonho holekaj 11-umi mart dar fronti Gvadalaxara rezervhoji xudro çamə karda tavonist.

Şumoriși in zerervhoji respuʙlikoni az şumoriși korpusi ekspeditsijagiji italjani xele kam ʙud. Lekin çangouhdaʙurojiji ʙalandi askarhoji respuʙlikoni va ustojona zaftu-zanam kardani onho ʙa respuʙlikonciho imkonijat dodand, ki dar ʙoloji italjanho zafari kalon joʙand. Qismathoji respuʙlikoni, ʙo dastgiri kardani aviatsija az rahi Aragon ʙa Gvadalaxara huçum karda istodani qismathoji korpusi italjaniro nigoh doştand. Soni, dar flangi huçumi korpusi italjani ʙa nazdikiji Briuega va Sifuentes rusti quvathoji ʙisjore çamə karda, askarhoji hukumati az samti çanuʙ ʙa çoji susti italjanho—ʙa flangi cap va əoqiʙi fronti onho huçum karda, quvathoji asosiji duşmanro ʙa samti şimol, az rahhoji ʙa Siguensa meraftageşon əoqiʙ partoftand.

Manerv ʙa respuʙlikonciho xelo omad kard. Dar zaftuzanamhoji az 13-um to 23-umi mart kaşol joftagi onho askarhoji italjanro torumor karda, onhoro şikasti kalon dodand, ki on ʙo gurexta raftani askarhoji interventho va şūrişciho tamom şud. Respuʙlikonciho nihojat ʙisjor asʙoʙhoji harʙiro zeridast kardand.

Ba 20-um—22-umi mart respuʙlikonciho qariʙ ʙa hamun front 8-umi mart askarhoji italjan huçumi xudro az onço sar kardagi, rasidand. Korpusi italjani, to 40 protsenti sostavi xudro ʙarʙod doda, az front ʙurovarda şud. Qismathoji respuʙlikoni hozir ʙaroji insuna dar fronti markazi zaftuzanam kardan pozitsijahoji qulaj dorand.

Dar ʙoʙati zaftuzanamhoji interventho va şūrişciho dar sektori Kordūva dar fronti çanuʙi kardagi ʙoşad, dar inço zaftuzanamho to 1-umi aprel kaşol joftand. Az aval faşistho qariʙ to Pozoʙlanko ʙa peş omada tavonistand, amo rezervhoji respuʙlikonciho ovardagi onhoro dar inço nigoh doşta, va 29—31-umi mart onhoro ʙa pozitsijahoji avalinaşon əoqiʙ partofta, az onho xelo odamro noʙud kardand.

In muvafaqijati dujumi respuʙlikonciho dar fronthoji Ispanija taq şudani nisʙati quvathoro ʙoz zijodtar nişon doda meguzarad. Dar fronti markazi dar şarojati hozira askarhoji general Franko ʙaroji huçumhoji kalon kardan qoʙilijat nadoştageşonro nişon dodand. Faşistho dar ucastokhoji digari fronti, ʙa fikri onho, ʙa holati respuʙlikonciho sust muhofizat karda şudagi, zaftuzanamhoji xudro ʙoz faəolonatar kardani şuda istodin. Onho dar rūzhoji oxirin (az 31-umi mart) dar fronti Bilʙao huçum karda, ʙa inço to 12—15 hazor nafar askar va aviatsija sersumor rohi kardagi hastand. Amo in harakatho umuman ʙaroji fronti ahmijati halkunanda doşta nametavonand.

Dar in şarojat harakathoji interventho diqati çudo ham çidi ʙa xud mekaşand. Maəlumast, ki maəlumothoji dar ʙoʙati dar Ispanija şikast xūrdani askarhoji italjan şudagi az tarafi Italijaji faşisti çurmdihiro ʙa vuçud ovardand. 23-umi mart vakili dar komiteti londoniji Italija Grandi rūjirost guft, ki «jagon douʙrovoletsi italjan, to çangi tamom naşavad, çeq zada ovarda nameşavad».

In mazmun suxan kardani vakilhoji rasmiji Italijaji faşisti ʙa Ispanija askarhoji kardan maqsadi dūqu-pūpisa kardan dorad. Dar matʙuəoti xoriçi ʙa Ispanija rohi kardan tajori dida şuda istodanaş maəlumotho pajdo şudand.

Hamin tariq, interventho, ʙa muqoʙili Ispanijaji respuʙlikoni rūjirost çang ʙurda istodin. Lekin ʙa zidi interventho va şūrişciho karda istodast. Insona taraqi kardani armijaji respuʙlikoni va şudani çangouhdaʙurojiji on rakathoji qismathoji respuʙlikoni dar hama frontho ʙoz ham ʙovari medihand.

S. Krasilnikov.

(Az «Pravda» 4-umi apreli soli 1937).

Nojiʙi redaktori çuvoʙgar Ju. KURAJOV. Зам. ответ. редактора Ю. КУРАЕВ.

Upoluzglavlit Ja.—№ 1947. Uzpoligrafkombinati nomi Ikromūv.